

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/3/2013
Identifikačné číslo spisu:	7011200975
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Závadská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7011200975.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľa: Ing. R., bytom A., proti odporkyni: Sociálnej poisťovni v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku invalidného dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11.októbra 2012, č. k. 6Sd/77/2011-66, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. októbra 2012, č. k. 6Sd/77/2011-66, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľ nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 11. októbra 2012, č. k. 6Sd/77/2011-66, potvrdil rozhodnutie č. 1 z 2. septembra 2011 číslo XXX XXX XXXX X, ktorým podľa § 263a ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa § 37 zákona č. 100/1988 Z. z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) odporkyňa zistila, že navrhovateľovi vznikol nárok na čiastočný invalidný dôchodok v sume 4 372 Sk mesačne s účinnosťou od 8. marca 2006. Zároveň týmto rozhodnutím odporkyňa uviedla, že v súlade s § 263a ods. 5 zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 529/2006 Z. z.) navrhovateľovi od 8. marca 2006 nárok na čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení zanikol a naďalej mu od 8. marca 2006 vznikol podľa zákona o sociálnom poistení nárok na invalidný dôchodok v sume 7 858 Sk mesačne.

Krajský súd týmto rozsudkom potvrdil aj rozhodnutie č. 2 z 2. septembra 2011 číslo XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa podľa § 73, § 112 ods. 4 zákona o sociálnom poistení zvýšila navrhovateľovi invalidný dôchodok na sumu 18 911 Sk mesačne s účinnosťou od 2. mája 2007, na sumu 20 093 Sk mesačne s účinnosťou od 1. júla 2007 podľa § 82 zákona o sociálnom poistení a v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 197/2007 Z. z., od 1. júla 2008 zvýšila jeho invalidný dôchodok na sumu 21 098 Sk mesačne v súlade s opatrením Ministerstva práce

sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 136/2008 Z. z. K 1. januáru 2009 odporkyňa stanovila, že podľa § 293a ods. 1 zákona o sociálnom poistení navrhovateľovi patrí invalidný dôchodok v sume 700,40 € mesačne zvýšený na sumu 749,10 € mesačne podľa zákona o sociálnom poistení a v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 450/2008 Z. z., a takto od 1. januára 2010 na sumu 772,00 € mesačne a od 1. januára 2011 na sumu 785,90 € mesačne. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že spôsob výpočtu osobného mzdového bodu, ktorý požadoval navrhovateľ, nie je v súlade so zákonom a odporuje jeho účelu. Navrhovateľ žiadal v rokoch, počas ktorých získal vymeriavací základ aj náhradnú dobu, vypočítať osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 310/2006 Z. z.), lebo náhradné doby zamestnania trvali u neho len časť kalendárneho roka a pripočítať osobný mzdový bod, určený ako podiel osobného vymeriavacieho základu a alikvotnej časti všeobecného vymeriavacieho základu, čo podľa jeho názoru odporuje účelu určenia osobného mzdového bodu za získanú náhradnú dobu a zákonu. Krajský súd konštatoval, že výpočet osobného mzdového bodu za rok 2001 vo výške 0,3 bol stanovený správne podľa § 255 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení, a preto nebol dôvod na zrušenie napadnutých rozhodnutí. Navrhovateľ mal v roku 2001 súčasne vymeriavací základ aj náhradnú dobu, preto v takom prípade osobný mzdový bod sa určí ako súčet podielu osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu a pomernej časti pevne určeného osobného mzdového bodu. Osobný mzdový bod v roku 2001 bol preto zistený nasledovne: $64000 / 148380 + (0,3 / 365 \times 307)$, $0,4314 + (0,0009 \times 307)$, $0,4314 + 0,2763$. Za rok 2001 je teda osobný mzdový bod navrhovateľa 0,7077. Krajský súd uviedol, že sa navrhovateľ nemôže domáhať preskúmania rozhodnutia odporkyne, ktoré neexistuje, avšak tvrdil, že také rozhodnutie malo byť vydané. V takom prípade nič navrhovateľovi nebránilo, aby v konaní o nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 250t OSP, žiadal o odstránenie nečinnosti odporkyne v správnom konaní. O takýto postup navrhovateľ súd nepožiadala, preto súd o ňom nemohol rozhodnúť.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním a žiadal odvolací Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. októbra 2012, č. k. 6Sd/77/2011-66, zmenil a preskúmané rozhodnutie odporkyne č. 1 z 2. septembra 2011 číslo XXX XXX XXXX X a rozhodnutie odporkyne č. 2 z 2. septembra 2011 číslo XXX XXX XXXX X zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. V odvolaní navrhovateľ namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonala navrhnutý dôkaz potrebný na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci. Vytýkal krajskému súdu, že sa nevysporiadal s jeho tvrdením, že mu odporkyňa neposlala svoje rozhodnutie z 8. marca 2006 napriek tomu, že ho žiadal aj na pojednávaní krajského súdu 23. februára 2012, čím mu ako občanovi odoprel poznať uvedené rozhodnutie. Uviedol, že podstatou jeho námietok je chybné stanovenie osobného mzdového bodu za rok 2001, 1999 a za rok 1998 pri výpočte invalidného dôchodku. Priemerný osobný mzdový bod sa určil podľa § 79 ods. 2 zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 721/2004 Z. z.) z piatich kalendárnych rokov, z ktorých sa vypočítal priemerný mesačný zárobok z kalendárnych rokov 2001, 2000, 1998, 1999 a 1996, ktoré sú uvedené v rozhodnutí o priznaní dôchodku z 2. apríla 2002 číslo XXX XXX XXXX X. Rozhodným obdobím, z ktorého sa zisťovalo päť najvýhodnejších kalendárnych rokov pre výpočet priemerného mesačného zárobku bolo obdobie rokov 1992 až 2001. Obidve rozhodnutia odporkyne majú chybné stanovenie osobného mzdového bodu za rok 2001, v ktorom od 1. marca mal 307 dní práceneschopnosti a za február a marec mal osobný vymeriavací základ 64 000 Sk a obdobie dôchodkového poistenia A: 58 dní. Nielen podľa názoru navrhovateľa, ale aj podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2009, č.k. 7So/197/2007 v obdobnom prípade, osobný mzdový bod za rok 2001 bolo potrebné počítať ako podiel osobného vymeriavacieho základu alikvotnej časti všeobecného vymeriavacieho základu. Uvedeným spôsobom však odporkyňa nepostupovala, čo malo za následok nesprávne rozhodnutie o výške jeho invalidného dôchodku. Rovnako mala odporkyňa postupovať aj pre roky 1999 a 1998.

Odporkyňa vo vyjadrení na odvolanie navrhovateľa navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie predchádzajúce jeho vydaniu v súlade s § 250ja ods. 2 OSP bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že starobný dôchodok bol navrhovateľovi priznaný podľa § 21 zákona o sociálnom zabezpečení od 1. júla 1990 v sume 3 520 Kčs mesačne rozhodnutím zo 17. augusta 1990 číslo XX XX XX XXXX v spojení s rozhodnutím z 2.marca 2005 číslo XX XX XX XXXX (po doplnení doby zamestnania v Holandsku v roku 1969). Pre výšku starobného dôchodku bola navrhovateľovi podľa § 22 ods. 2,3 zákona o sociálnom zabezpečení zhodnotená celá doba zamestnania od 18.roku veku do 60. roku veku v rozsahu 42 rokov a výška starobného dôchodku bola týmito rozhodnutiami zvýšená za 1461 dní zamestnania po vzniku nároku na starobný dôchodok (od 1. júla 1986 do 30. júna 1990) podľa § 23 ods.1 zákona o sociálnom zabezpečení (v znení do 31. júla 1991). V rozhodnom období desiatich kalendárnych rokov 1980 až 1989 na účely zistenia piatich zárobkovo najlepších rokov (§ 12 zákona o sociálnom zabezpečení) boli navrhovateľovi hrubé zárobky započítané podľa evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia, ktorý vystavil ObNV 18. apríla 1990. Priemerný mesačný zárobok podľa § 12 ods.1 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý bol vypočítaný podľa uvedeného evidenčného listu z rokov 1989, 1988, 1987, 1982 a 1986 činil 6 361 Kčs a po úprave podľa § 12 ods.6 zákona o sociálnom zabezpečení bola jeho výška 3 704 Kčs. Rozhodnutia odporkyne zo 17.augusta 1990 číslo XX XX XX XXXX a 2. marca 2005 číslo XX XX XX XXXX nadobudli právoplatnosť.

Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie rozhodnutí odporkyne zo 6. októbra 2008 číslo XX XX XX XXXX v spojení s rozhodnutím z 3.novembra 2010 číslo XX XX XX XXXX, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o prepočet starobného dôchodku z titulu požadovaného započítania dôb poistenia získaných podľa právnych predpisov Španielskeho kráľovstva, Rakúskej republiky a Holandského kráľovstva, keďže sa prekrývajú s dobami poistenia v Slovenskej republike. Doba poistenia v Holandskom kráľovstve v trvaní menej ako rok bola zhodnotená, akoby išlo o dobu poistenia podľa slovenských právnych predpisov. Dobu poistenia v Nemeckej spolkovej republike odporkyňa nezhodnotila s odôvodnením, že nositeľ poistenia Spolkovej republiky Nemecko túto dobu ako dobu poistenia nepotvrdil a čo sa týka doby poistenia v Brazílii, takú dobu nezhodnotila s odôvodnením, že s uvedenou krajinou Slovenská republika nemá uzavretú dohodu v oblasti sociálneho poistenia a Brazília nie je členským štátom Európskej únie.

Uvedenými rozhodnutiami odporkyňa rozhodovala len o žiadosti navrhovateľa o zvýšenie dôchodku v dôsledku započítania ďalšej doby zamestnania (poistenia). V priebehu súdneho konania navrhovateľ uznal, že odporkyňa mu pre výšku starobného dôchodku zhodnotila všetky doby poistenia.

Pokiaľ navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že v čase jeho odchodu do dôchodku bolo platné Nariadenie (EHS) č.1408/71 zo 14. júna 1971, a že vzhľadom na výkon zárobkovej činnosti v Nemeckej spolkovej republike v trvaní menej ako 12 mesiacov, sa na neho vzťahujú predpisy o sociálnom zabezpečení Slovenskej republiky a preto by mu mala byť taká doba zhodnotená, táto jeho námietka nie je opodstatnená. Starobný dôchodok bol totiž navrhovateľovi priznaný od 1. júla 1990 a uvedené nariadenie na účely posudzovania nárokov na dôchodkové dávky v Slovenskej republike nadobudlo účinnosť až vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a postup podľa nariadenia (EHS) a Rady č.883/2004 by prichádzal do úvahy až po nadobudnutí jeho účinnosti. Pre výšku starobného dôchodku však boli navrhovateľovi započítané doby zamestnania v maximálnom rozsahu 42 rokov + 1461 dní po vzniku nároku na tento dôchodok v súlade s § 21 ods.3 a § 23 zákona o sociálnom zabezpečení. Zo žiadneho ustanovenia uvedených nariadení nevyplýva, že by navrhovateľovi mali byť na účely výpočtu starobného dôchodku započítané doby poistenia v iných krajinách Európskej únie aj v prípade, ak tie isté doby už mal zhodnotené podľa predpisov Slovenskej republiky. Dvojnásobné započítanie tej istej doby zamestnania vylučuje ustanovenie § 10 zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 259 ods.1 zákona o sociálnom poistení.

Nezákonnosť rozhodnutia odporkyne zo 6. októbra 2008 číslo XX XX XX XXXX v spojení s

rozhodnutím z 3.novembra 2010 číslo XX XX XX XXXX navrhovateľ až v priebehu súdneho konania namietať aj z dôvodu, že odporkyňa pri prvotnom výpočte starobného dôchodku vychádzala z nesprávnych hrubých zárobkov na určenie priemerného mesačného zárobku podľa § 12 ods.4 zákona o sociálnom zabezpečení, keď vzhľadom na dĺžku pôsobenia v Nemeckej spolkovej republike v trvaní menej ako 1 rok v čase od 1. júla 1981 do 30. apríla 1982, odporkyňa v zmysle čl.14 ods.1 písm. a) nariadenia (EHS) č.1408/1971, resp. podľa článku 12 ods.1 Nariadenia č.883/2004 mala do piatich zárobkove najlepších kalendárnych rokov rozhodného obdobia pre stanovenie výšky starobného dôchodku zaradiť roky 1981 a 1982, v ktorých podľa potvrdenia Slovkoncertu z 23.novembra 1981 dosiahol brutto zárobok 84 706 Kčs (6x 13 951 Kčs + 1000 Kčs), resp. 60 304 Kčs (4x 13 951 Kčs + 4 500 Kčs) a poukázal na to, že podľa § 169b zákona o sociálnom zabezpečení hrubým zárobkom do 31. decembra 1992 je zárobok podliehajúci dani zo mzdy bez odpočítania tejto dane.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb (§ 244 OSP). Súd teda v správnom súdnictve súd môže iba preskúmať existujúce rozhodnutie správneho orgánu, v danom prípade rozhodnutie odporkyne o dôchodkovom nároku a nie je oprávnený sám rozhodnúť o priznaní, resp. zvýšení dôchodkovej dávky. Také rozhodnutie je v kompetencii ústredia Sociálnej poisťovne § 179 ods.1 písm. a) bod 1. zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 95 ods.1 a 2 zákona o sociálnom zabezpečení ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala v nižšej sume, ako patrí, dávka sa zvýši odo dňa, od ktorého zvýšenie patrí, najviac však za tri roky späť odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku alebo na jej zvýšenie.

Odporkyňa preskúmanými rozhodnutiami zo 6.októbra 2008 číslo XX XX XX XXXX a z 3.novembra 2010 číslo XX XX XX XXXX, ani v rozhodnutí z 2.marca 2009 číslo XX XX XX XXXX nerozhodovala o nároku navrhovateľa na zvýšenie dôchodku z titulu nesprávne vypočítaného priemerného mesačného zárobku. V rozhodnutí z 2.marca 2009 odporkyňa rozhodovala len o prepočte starobného dôchodku podľa § 293k zákona o sociálnom poistení, keď na účely tohto prepočtu správne a v súlade so zákonom vychádzala z priemerného mesačného zárobku, určeného právoplatným rozhodnutím zo 17. augusta 1990 číslo XX XX XX XXXX a z 2. marca 2005 číslo XX XX XX XXXX. Námietku, že priemerný mesačný zárobok mal byť vypočítaný so zohľadnením iných hrubých zárobkov za roky 1981 a 1982 navrhovateľ uplatnil až v súdnom konaní 3. júna 2011 a odporkyňa o tejto jeho žiadosti doteraz nerozhodovala.

Vzhľadom na to, že o nároku na zvýšenie dôchodku z titulu tvrdeného vyššieho priemerného mesačného zárobku odporkyňa preskúmanými rozhodnutiami nerozhodovala, odvolací súd pri posudzovaní zákonnosti preskúmaných rozhodnutí túto námietku nepovažoval za relevantnú. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že pokiaľ sa krajský súd v napadnutom rozsudku zaoberal aj touto otázkou, zaoberal sa ňou nad rámec súdneho prieskumu vydaných rozhodnutí, keď navyše svoj záver právne ani neodôvodnil.

Ak navrhovateľ namieta, že jeho starobný dôchodok bol pôvodne vypočítaný právoplatným rozhodnutím z nesprávneho priemerného mesačného zárobku, má možnosť požiadať odporkyňu o jeho zvýšenie po zohľadnení iných zárobkov v rokoch 1981 a 1982 postupom s § 95 ods.1 a 2 zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 259 ods.1 zákona o sociálnom poistení. O takom nároku potom odporkyňa rozhodne v novom správnom konaní. Odvolací súd však nad rámec konania považuje za potrebné uviesť, ustanovenie § 257 zákona o sociálnom poistení je ustanovením prechodným, čo znamená že upravuje spôsob zisťovania osobných vymeriavacích základov na účely výpočtu dôchodkových nárokov, ktoré vznikli po 31.decembri 2003, teda najskôr od účinnosti zákona o sociálnom poistení; o nárokoch na dôchodkové dávky, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004 sa v zmysle § 259 ods.1 zákona o sociálnom poistení rozhodne podľa predpisov, účinných do 31. decembra 2003, teda v prípade navrhovateľa podľa zákona o sociálnom zabezpečení.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia odporkyne boli vydané v

súlade so zákonom a preto rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny (§ 229 ods.1 OSP), aj keď z iných právnych dôvodov.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok